

5

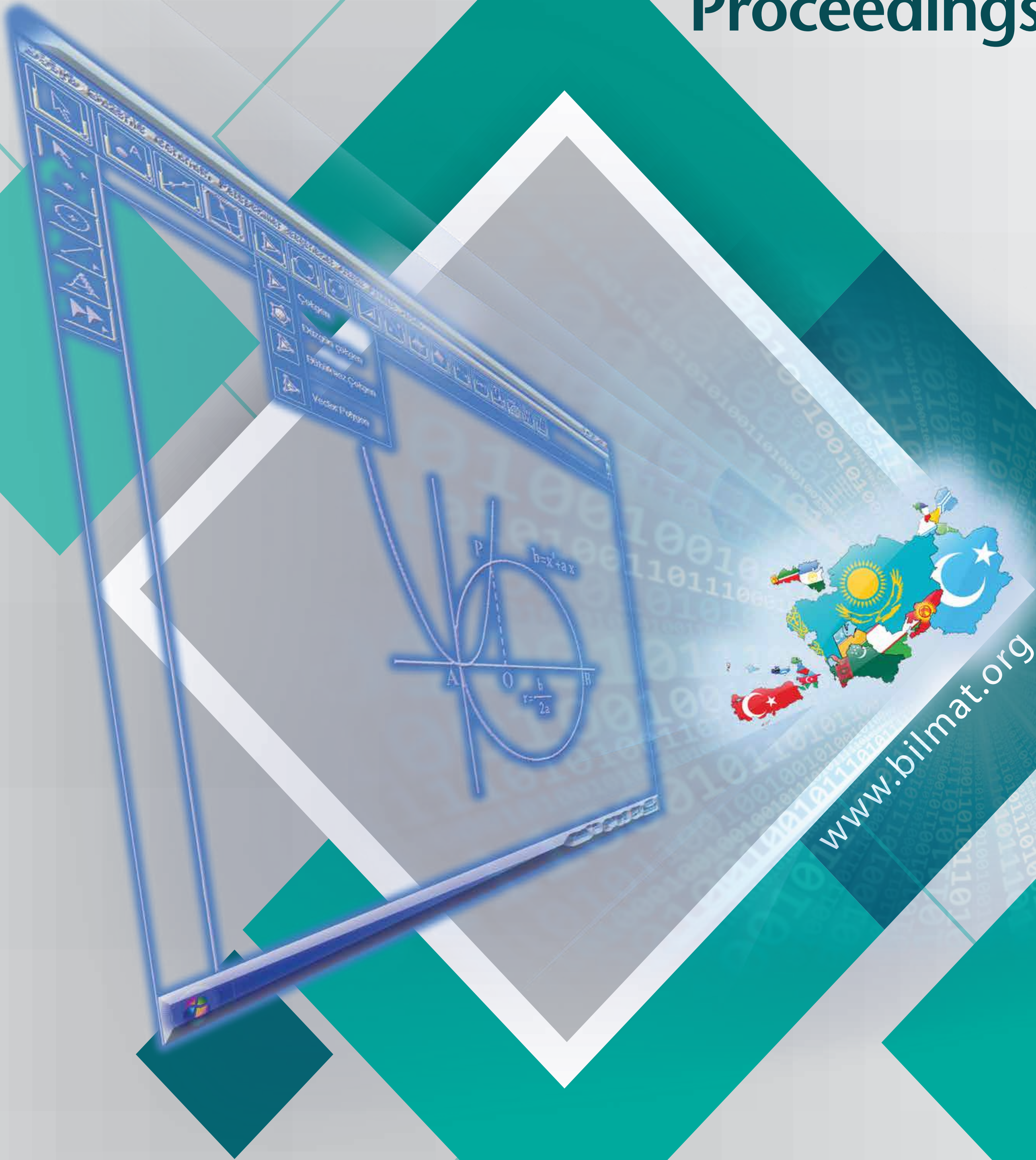
TH

INTERNATIONAL TURKISH COMPUTER & MATHEMATICS EDUCATION SYMPOSIUM

28-30 October 2021

Alanya/ANTALYA

Proceedings Book

www.bilmat.org

LUMOS DELUXE
RESORT HOTEL

Opinions Of Teachers Working In Science And Art Centers On The Concept Of Gifted And Practices Based On Interdisciplinary Approach In Teaching

Ömer Ürün¹, Ersen Yazıcı², Hilal Aktamış², Ahmet Bildiren², Taner Arabacıoğlu², Deniz Özen Ünal²

¹Nazilli Bilim ve Sanat Merkezi, ²Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Abstract No: 114

In this study, the first findings of a TUBITAK project focusing on the professional development of teachers working in the education of gifted children can be found. In this context, the opinions of the participating teachers about the concept of special talent, their experiences in the education of gifted children, the training they received and the practices based on the interdisciplinary approach are included. The study was designed with the qualitative research method. The participant group of the research consisted of 24 teachers working as mathematics, science and information technologies teachers in BILSEM facilities operating throughout Turkey. A semi-structured interview form consisting of open-ended questions was used as a data collection tool. The interview form was applied before the training within the scope of the project started and the interviews were audio recorded. The obtained data were analyzed by a content analysis method.

As a result of the analysis made, it has been seen that teachers generally focus on cognitive differences when defining special talent. They do not receive any training for the education of gifted children. The method, technique and strategy information used in the education of gifted students is limited. They mostly have inadequacies in the assessment and evaluation phase and need support in this context. In addition, opinions that the interdisciplinary approach is suitable for the educational needs of gifted students and that it should definitely be used predominate. It has been stated that the practices based on the interdisciplinary approach provide (or will provide) positive contributions to the cognitive, sensory and social development of gifted students, if appropriate environments are provided. In the interdisciplinary approach, the assessment and evaluation phase stands out as a part where teachers consider themselves inadequate.

Keywords: TUBITAK, BILSEM, gifted children, interdisciplinary approach

Bilim ve Sanat Merkezlerinde Çalışan Öğretmenlerin Özel Yetenek Kavramı ve Öğretimde Disiplinler Arası Yaklaşımı Temel Alan Uygulamalara İlişkin Görüşleri

Ömer Ürün¹, Ersen Yazıcı², Hilal Aktamış², Ahmet Bildiren², Taner Arabacıoğlu², Deniz Özen Ünai²

¹Nazilli Bilim ve Sanat Merkezi, ²Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Bildiri No: 114

Özel yetenekli bireylerin kendi ilgi alanlarını, yeteneklerini, üretkenliklerini geliştirmelerine yönelik fırsatları artırmak, ülkelerine ve dünyaya yararlı birer vatandaş olmalarını sağlamak ülkemiz de dahil olmak üzere pek çok ülkenin kalkınma hedefleri arasında yer almaktadır. Bu bağlamda Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) 2023 Eğitim Vizyonunu belgesinde özel yeteneklilere ayrı bir bölüm açılmış, özel yeteneklilere yönelik kurumsal yapı ve süreçlerin iyileştirilmesi, özel yeteneklilere yönelik tanılama ve değerlendirme araçlarının daha ileri seviyeye taşınması, özel yeteneklilere yönelik öğrenme ortamları, ders yapıları ve materyallerinin geliştirilmesi yönünde hedefler belirlenmiştir. Bu hedeflere ulaşmada şüphesiz öğretmenlerin rolü çok büyüktür. Özel yetenekli öğrencilerin öğretmenlerinin, iyi bir öğretmenin sahip olduğu niteliklerin yanında özel yetenek olgusunu benimsemiş olmaları, eğitim verdikleri alanda uzman olmaları, özel yetenekli öğrencilerin özellikleri ve eğitimlerinde kullanılan modeller, strateji ve yöntemler konusunda derin bilgiye sahip olmaları beklenmektedir. Bunun yanında kendi alanlarında profesyonel gelişimlerini devam ettiren, yaşam boyu öğrenen kişiler olmaları da önem arz etmektedir. Oysaki Türkiye’de yürürlükte olan öğretmen yetiştirme programlarının özel yeteneklilerin eğitime dair seçmeli ders anlamında kısıtlı desteği olmakla birlikte hali hazırda Türkiye’de özel yeteneklilerin eğitiminde bir model olarak faaliyet gösteren Bilim ve Sanat Merkezlerinde (BİLSEM) görev yapan öğretmenlerin akademik anlamda bu yönde bir eğitim almadıkları (Sak, 2017) büyük bir bölümünün özel yeteneklilerin eğitimi konusunda yeterli deneyime sahip olmadıkları (Turacoglu, 2019) bilinmektedir. Diğer taraftan ülkelerin, çağın gereklerini yakalayabilme, küresel anlamda diğer ülkelerle rekabet edebilme, ekonomi ve yönetim anlamında güçlü olabilme gayreti, bilgi üretmesi ve sürekli olan bir gelişimle yenilenmesi ile doğrudan ilişkili gözükmektedir. Ekonomik gelişim, bilgiyi oluşturacak ve hızlı bir şekilde hayata entegre edebilecek bireylerin bunun için gerekli olan becerilere sahip olması ile mümkündür. 21. yüzyıl becerileri olarak da ifade edilen eleştirel düşünme, problem çözme, iletişim, işbirlikli çalışma vb. beceriler bu anlamda öne çıkmaktadır. Hızla gelişen dünyada, disiplinler yaklaşımının sunduğu olanakların bu becerileri geliştiremeyeceği bunun yerine farklı disiplinlere bir arada çalışma fırsatı sunan disiplinler arası yaklaşımı temel alan uygulamaların her geçen gün daha değerli hale geldiği görülmektedir. Disiplinler arası yaklaşım, ele alınan bir konunun farklı disiplinlerin bakış açısıyla ele alınmasına olanak sağlayan (Jacobs, 1989) ortamların oluşmasına fırsat sağlamaktadır. Bu yaklaşımın ele alındığı öğrenme ortamlarının oluşturulması bireylerin hem farklı disiplinlere ait bilgi ve becerileri öğrenmesine hem de disiplinler arasında anlamlı bir etkileşim sağlayarak kullanmalarına yardımcı olmaktadır (Yıldırım, 1996). Farklı disiplinlerin entegre edildiği etkinlikler, öğrencilerin derse karşı ilgilerini arttırmakta, problem çözme (Pekbay, 2017), eleştirel düşünme (Çorlu ve Aydın, 2016), karar verme (Ercan, 2014) gibi becerilerin gelişimine katkı sağlamakta, akademik başarılarını ve üretkenliklerini artırmakta (Ceylan, 2014), tutum (Gülhan ve Şahin, 2014), motivasyon ve özgüven (Morrison, 2006) gibi niteliklerin gelişimini sağlamaktadır. Nitelikli insan gücünün öne çıktığı çağımızda, ülke gelişimine katkılarının akranlarına göre daha yüksek olabileceği beklentisi özel yetenekli öğrencileri öne çıkarmaktadır. Özel yetenekli bireylerin gelişimine yapılan yatırım, ülkelerin her alanda ortaya koydukları hedefler ile doğrudan ilişkili görülmektedir (Sak, 2017). Disiplinler arası yaklaşımların dahil edildiği etkinliklerin özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde kullanılmasının, bu hedeflere ulaşmada ülkelere avantaj sağlayacağı düşünülmektedir (Akgündüz, Ertepinar, Ger, Kaplan Sayı ve Türk, 2015). Disiplinler arası yaklaşım ile özel yetenekli öğrenciler daha hızlı sonuca ulaşabildiği gibi bu uygulama onların eğitsel ihtiyaçlarına da uygundur (Meyrick, 2011). Özel yetenekli öğrencilere mevcut bilgileri aktarmak yerine onların üstün potansiyellerinin olabileceği alanları birleştirerek kendilerini gerçekleştirme fırsatı sunmalı ve çağın sorunlarını çözmeye odaklanarak birer bilgi ve sanat üreticisi olmaları sağlanmalıdır (Renzulli, 2012). Bununla birlikte özel yetenekli öğrencilerin sıra dışı potansiyelleri olsa da gelişim süreçlerinde öğretmen desteğine ihtiyaç duydukları ve en önemli katkının öğretmen eliyle sağlandığı ifade edilmektedir (Clark, 2002; Gagne, 2010).

Bu çalışmada, özel yetenekli çocukların eğitimlerinde görev yapan öğretmenlerin mesleki gelişimine odaklanan bir TÜBİTAK projesinin ilk bulgularına yer verilmektedir. Bu kapsamda, katılımcı öğretmenlerin *özel yetenek kavramı ile ilgili bilgilerine, özel yetenekli çocukların eğitime ilişkin tecrübelerine, aldıkları eğitimlere ve disiplinler arası yaklaşımı temel alan uygulamalara ilişkin sürece dair görüşlerine* yer verilmiştir. Çalışma, nitel araştırma yöntemi ile desenlenmiştir. Araştırmının katılımcı grubunu, Türkiye genelinde faaliyet gösteren BİLSEM’lerde matematik, fen bilimleri alanı ve bilişim teknolojileri öğretmeni olarak görev yapmakta olan 24 öğretmen oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış bir görüşme formu kullanılmıştır. Form, alanyazın doğrultusunda araştırmacılarca hazırlanarak uzman görüşüne sunulmuş, görüşler doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılarak son hali verilmiştir. Görüşme formu, proje kapsamındaki eğitimler başlamadan önce uygulanmış ve yapılan görüşmelerin ses kaydı alınmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiş ve öğretmen görüşlerine ilişkin kodlar oluşturulmuştur. Elde edilen kodlar içeriklerine göre temalaştırılarak sunulmuştur.

Yapılan analizler sonucunda öğretmenlerin özel yeteneği tanımlarken genel olarak bilişsel farklılıklara odaklandıkları, özel yetenekli çocukların eğitime yönelik bir eğitim almadıkları, özel yetenekli öğrencilerin eğitimlerinde kullanılan yöntem, teknik ve strateji bilgilerinin kısıtlı olduğu, ölçme ve değerlendirme aşamasında yetersizliklere sahip oldukları, bireysel çabalarla gelişim sağlamaya çalıştıkları ve bu anlamda desteğe ihtiyaç duydukları yönünde ifadelerle yer verdikleri görülmüştür. Ayrıca disiplinler arası yaklaşımın özel yetenekli öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarına uygun olduğu ve kesinlikle kullanılması gerektiği yönündeki görüşler ağır basmaktadır. Disiplinler arası yaklaşımı temel alan uygulamaların uygun ortamlar sağlanması durumunda özel yetenekli öğrencilerin

bilişsel, duyuşsal ve sosyal gelişimlerine olumlu katkılar sağladığı (veya sağlayacağı) ifade edilmiştir. Disiplinler arası yaklaşımda da ölçme değerlendirme aşaması öğretmenlerin kendilerini yetersiz gördüğü bir bölüm olarak göze çarpmaktadır.

Anahtar Kelimeler: TÜBİTAK, BİLSEM, özel yetenek, disiplinler arası yaklaşım